

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

118 številka.

MARIBOR, dne 30. novembra 1925.

Letnik I.

Za revizijo tiskovnega zakona.

Priznani pravnik in publicist dr. Ivo Politeo v Zagrebu je v svojem listu »Slobodne Novine« pod naslovom »Sodnija in politika« napisal zanimiv in temeljit članek o potrebi revizije sedanjega tiskovnega zakona. Potrebo revizije tega zakona je zanimivo dokazal na slučaju sodnijskega procesa urednik »Hrvata« Cihlar in tajnik samostojnih demokratov Stojanovič.

Ta je tožil urednika Cihlarja, ker je pisal o njegovi skrivni preganjanja hrvatskega učiteljstva pod ministrovanjem Pribečevića. Toženi urednik je imel pravico in tudi dovolj interesa braniti se, ker mu je tiskovni zakon pretil z zaporom do treh let. Braniti se je pa mogel le na ta način, da nastopi dokaz resnice, to je, da dokaže skrivno tajnika Stojanoviča pri preganjanju hrvatskih učiteljev.

Sokrivda se pa da le tedaj dokazati, če se dokaže najprej krivda, ker brez krivde ni sokrivde in brez krivca ni sokrivca. Krivda je prvo, sokrivda pa drugo. Drugo izhaja iz prvega. Tožitelj Stojanovič ne bi mogel biti sokrivec preganjanja, če preganjanja sploh ne bi bilo.

Torej je logično in tudi po zakonu, da je moral obtoženi novinar pred sodnijo najprej dokazati dejstvo učiteljskega preganjanja od strani Pribečevića in šele potem v zvezi s tem sokrivdo tožitelja. Sodišče ni samo moralo dovoliti tako obrambo, ampak bi moralo obtoženega v slučaju, da bi se hotel drugače braniti, na to obrambno pot celo opozoriti. Samostojno-demokratski listi so pa vkljub temu po razpravi, ki je ugotovilo dejstvo preganjanja, začeli napadati sodišče in posebej še predsednika tedanjega senata. Sodišče je pa tako obrambo ali zagovor moralo dovoliti in po zakonu ni niti smelo drugače postopati. Res je, da se je v sodnijsko dvorano privlekla politika, a tega niso krivi sodniki, ampak sedanji zakon o tisku.

Če kdo napiše, da je n. pr. Radić izdajalec svojega programa, je to brez suma žalitev za Radića in on bi imel pravico tožiti pisca. Pisec bi se pa mogel samo na ta način braniti, da bi dokazal, da je Radić res izdal svoj program. Moral bi torej načeti čisto politični predmet in sodišče bi se na temelju zagovora ali obrambe, dovoljene z zakonom, spremenilo v politično razpravo, ali v strankarsko tribuno. Na gotovo posrečeni dokaz resnice bi sodišče toženega pisca moralo oprostiti in tako bi imeli sodnijsko ugotovljeno Radićevo izdajalstvo, kakor imamo sodnijsko ugotovljeno preganjanje hrvatskih učiteljev od strani Pribečevića.

Drug primer: Nekdo napiše, da je Pašić z izvajanjem centralistične ustave škodoval državi in narodu. Taka trditev je gotovo žalitev za politika, ki ima vendar nasprotno nalogo, da narodu in državi koristi. Pašić bi imel torej pravico tožiti, toženi pa braniti se in sicer zopet z dokazovanjem, da Pašić v resnici izvaja centralistično ustavo in da ravno s tem svojim izvajanjem škoduje narodu in državi. Dokaz bi se gotovo posrečil in potem bi imeli sodnijsko ugotovljeno škodo, ki jo centralizem prinaša narodu in državi.

Tako vidimo, da bi sodišča postala politični forumi, ki bi najprej nepravomočno, potem pa pravomočno reševali politične probleme ter dokazovali, da so programi in dela te ali one stranke pravilna ali nepravilna. Dosledno temu bi končno tudi parlamenta ne rabili več, strank ne bi bilo treba, ampak bi zadostovalo iznašati zakonske osnutke in politične probleme po opisani poti pred sodišče, ki bi rešilo vse spore. Če bi n. pr. skupščina pretresala invalidski zakon, bi nekdo napisal, da je ta zakon slab in da minister ni na mestu, minister bi tožil in sodišče bi zopet mirno in pravomočno rešilo celo zadevo, o kateri skupščina tako dolgo in ogorčeno razpravlja.

To je seveda absurdno, ker politika ni stvar samih razlogov, ampak tudi občutkov in prepričanja in ker zato po pravem sodišče ne more reševati političnih vprašanj. Je tudi škodljivo, da se sodnike vmešava v politiko, a vse absurdnosti in škode so neizogibne, dokler imamo tak zakon o tisku. Oni, ki so ta zakon sestavili in sprejeli, bi morali poprej dobro pomisliti na vse njegove posledice. Morali bi bili vedeti, da ne bo prišlo pred sodnijo samo, če se kakega politika opsuje, ampak tudi to, kar se mu očita kot slabo in nečastno delo.

— tgr.

Politične beležke.

Cestni vozni red jim je več nego najnujnejše potrebe naroda. Zadnje poplave so povzročile po celi državi ogromno škodo in je narod v nekaterih poplavljenih pokrajinah v obupu radi stana in prehrane. Poslanci so se obrnili do vlade, naj ta priskoči ubogemu prebivalstvu na pomoč takoj. Vlada se je otesla prošnji po pomoči s tem, da je vrgla nekaj tisočakov, a glede ostale podpore je ostalo pri obljubah z izgovorom, da se mora škoda pregledati, preceniti in da se mora najti potrebni krediti. Mesto, da bi se razpravljalo v narodni skupščini o tem, kako in odkod priskočiti na pomoč od povodnji prizadetim, da je vlada spo-

razuma unesla v razpravo o dvanaajstih razpravo o cestnem voznom redu. Doslej smo vozili že skozi stoletja v Sloveniji in Hrvatski na levo in se ogibali na desno. V Srbiji je bil cestni red že od nekdaj ravno nasprotno od našega. Srbski vozni red: vozi na desni in ogiba se na levo, se raztegne na celo državo. Nedeljsko »Jutro« se celo hvali, da je dr. Zerjav interveniral pri ministru za zgradbe in ta mu je obljubil, da bomo začeli po novem cestnem redu v Sloveniji voziti dne 1. januarja 1926.

List za listom! Radićev sporazum se je ogabil njegovemu nečaku Ivanu Radiću, ki je bil član glavnega odbora Radićeve stranke. Ivan Radić je dal uredniku »Hrvatskega seljaškega naroda« to-le izjavo: »Jaz Ivan Radić izjavljam, da nikakor ne morem soglašati s politiko Stjepana Radića,

ker je goljufiva in izdajaska za hrvatski republikanski seljački narod.« Torej že ožja žlahta zapušča z ostro obsodbo Radićev sporazum.

Radikali in Bunjevci. Ze dolgo časa se govori ter piše, da se vršijo med radikalno in bunjevačko stranko pogajanja radi združitve obeh strank. Najbolj se potegujejo za spojitve radikali in Bunjevci v Somboru. — Edina potežkoča, ki še razdvaja obe stranki, je vprašanje nekega bunjevskega samostana v Somboru, katerega zahtevajo Bunjevci nazaj, a je pretvorjen v učiteljske. Pričakuje se, da bodo po odstranitvi te sporne točke se združile z radikali tudi ostale bunjevske organizacije iz Bačke.

— — —

Radić v skupščini.

Najprej je Stjepan Radić za poskus govoril pred finančnim odborom, ko je smešno zmedeno pripovedoval, da za prosveto ni treba denarja, ampak samo duha in kruha, v petek je pa nastopil pred celo skupščino in je dva dni zaporedoma bil celo za beograjski parlament posebna senzacija.

V petek dopoldne je med stvarnim in zelo kritičnim govorom poslanca Jagatića (člana hrvatskega federativnega bloka) začel z medklji: »Ne govoril! Odloži mandat, ki ni tvoj! — Opozicija laže!« itd. Poslanec Jagatić ga je zavrnil, naj po pravem on s svojo družbo odloži mandat, ker za svojo sedanjo politiko od naroda ni niti iskal, niti dobil pooblastila.

Nekateri opozicijonci so ogorčeni klicali Radiću, naj pove, kdo laže, drugi so pa ironično mirili: »Pustite ga, naj govori kar hoče, ker, kar danes reče, bo jutri demantiral.«

Ko je govornik Jagatić opisoval in grajal neenakost in krivično razdelitev davčnih bremen, so opozicijonci klicali proti vladni večini: »Glede davkov so radikali največji federalisti!«

Popoldansko sejo je pa izpolnilo

burno prerekanje med Pribečevićem in Radićem.

Ko so radićevci dopoldne očitali poslancu Jagatiću, da dela za Pribečevića, je ta odvrnil, da bi morali pravzaprav radićevci braniti Pribečevića, ko so že enkrat prevzeli njegovo politiko. Spopad med Radićem in Pribečevićem je bil res nekaj tragi-komičnega, a kljub temu velika blamaža za Radića. Komaj je Pribečević spregovoril, je Radića že začelo privzdigovati in začel je takoj z večinoma prav ponesrečenimi medklji. Ko je Pribečević govoril o posameznih izdatkih, je omenil, da je Radić poprej stalno grmel proti vojski, sedaj pa odobrava za njo ves kredit. Radić je pri tem kričal vmes, da to ni res, da je bil samo proti »militarizmu« in da sedaj ne gre za vojsko, ampak za narodno obrambo. Po Radićevi trditvi naj bi bili večji izdatki za vojsko potrebni radi Italije, pravi Pribečević, Radić se pa takoj oglasi, da to ni res in da govori Pribečević ne kot po-

slanec, ampak kot »italijanski agent«. Potem preskoči Pribečević zopet na preganjanja v prosvetnem resorju in na Radićevo mnenje, naj bi uradniki dobili pravico da pokojnine šele po 15. ali celo 25. letih. Radić dela seveda razne neumestne medklje, da pa Pribečević ne bi izgledal kot zaščitnik uradnikov in nasprotnik preganjanja, se pa oglasi poslanec dr. Bazala: »Jaz sam sem izkusil, da je v preganjanju Pribečević mojster.«

Pribečević pravi, da je Radić odigral v Ljubljani politično komedijo, Radić se pa oglasi: »Umetnost spada vendar v moj resor«, kar izzove smeh in krah v celi zbornici.

Pribečević izvaja, kako Radić daje ob vseh mogočih in nemogočih prilikah kategorične izjave, potem jih pa na vse mogoče načine demantira. Opozicija kliče pri tem Radiću, da je

minister komedij in demantijev.

Govornik razlaga, kako Radić vlači po ustih Mussolinija, Kemal paša, Čičerina, Cankova, Nansena in bogzna koga še vse, ker ga je Bog pač tako ustvaril, da ne pazi na svoje besede, čeprav bi moral to če ne drugače že kot član vlade storiti. Mussolinija je imel najprej za nasilnika in vojnega hujskača, potem je pa naenkrat dobil o njem najboljše mnenje.

»Ni res, ni res! — vpije Radić.

»V svojem »Domu« ste to pravili«, pravi Pribečević.

»V »Domu« ne govorim, ampak pišem«, je »moder« odgovor Stipice.

Nadaljevanje prepira je bila pa absurdno in sta si nasprotnika sama še prizadevala, da bi drug drugega očrnili in ogradila krivičnih in protidržavnih del.

Zaključek komedije

je bil za enkrat Radićev poldrugourni govor v soboto. Od svojega resorja je prišel med govorjenjem na Konfucija, na egiptovske piramide, na vzhodne narode, na klasično Grčijo, na francosko revolucijo, na napredke bele rase itd., pri tem je še pa obljuboval, da so to zadnje dvanaajstine, ki jih vlada predlaga. — tgr

Po svetu.

HOLANDIJA IN VATIKAN.

Holandija je država, kjer so dosegli katoličani zadnjih 50 let velikanske uspehe. Za časa reformacije je bilo tri četrtine kristjanov odturanih od katoliške Cerkve, ki je morala za dobo treh stoletij takorekoč v katakombe. Katoličanom so se odvzemala posestva in zapirali so jih v ječe. A ravno to je povečalo njihovo energijo in požitvalnost ter jih naučilo prave taktike.

Revolučno leto 1848 je prineslo tudi holandskim katolikom več svobode. V 50 letih je urejena katoliška hierarhija in ustanovilo se je mnogo župnij, elasti za katoličane, ki živijo raztreseni med protestanti. Kmalu nato so se katoličani javili tudi na političnem polju. Posledica je bila, da je tudi katolik smel postati uradnik in oficir, nekoliko let pozneje pa tudi učitelj in profesor. Program holandske katoliške stranke je sličen programom ostalih ljudskih katoliških strank. Posebno pa se je zavzemala za versko šolo. Vsled tega njenega delovanja imajo holandski katoličani od države vzdrževane katoliške ljudske in srednje šole. Njihovo časopisje se vsled visokega nivoja čimdalje bolj širi tudi med protestante. Iz zadnjih volitev meseca julija t. l. je izšla kot najmočnejša stranka s 30 mandati. Vodi jo monsig. Nolens. Protestantski antirevolucionarji so dobili 13, zgodovinski kristjani (protestanti) pa 11 poslancev. Te stranke so sestavile vlado pod predsedništvom voditelja zgodovinskih protestantov, Colyna. Opozicijo je tvorilo 24 socialnih demokratov, 9 liberalcev, 7 radikalov, 3 neodvisni in 1 komunist.

Vsled pritiska mogočne holandske ljudske stranke se je ustanovilo leta 1915 začasno zastopstvo Holandije pri Vatikanu, ki je bilo leta 1920 pretvorjeno o stalno. Narasčanje moči holandske LS pa ni dalo miru svobodomiselcem. Kakor je tekom letošnjega leta na pritisk framasonskih lož prišlo do prekinjenja diplomatskih odnošajev med

sv. Stolico in Rumunijo, ki ji je sledila Čehoslovaška ter se je skušalo najti preteze za spor Jugoslavije z Vatikanom, tako se je tudi v Holandiji poskušalo zadati udarec Cerkvi na ta način. Poslanec historično protestantske stranke, pastor Kerstens, je namreč predlagal, da se naj ukine holandsko poslaništvo pri sv. Stolicy. Poslanska zbornica je sprejela ta predlog z 52 proti 42 glasovom. Vsi štirje katoliški ministri so nato podali ostavke. Vsled tega je odstopila celokupna vlada.

Svobodomiselstvo živi v smešni iluziji, da bo z dobro premišljenimi napadi moglo oslabiti tako velesilo, kakor je katoliška Cerkve, o kateri sami priznavajo, da je najpopolnejša organizacija na svetu. Nočejo vedeti že tolikokrat v zgodovini dokazane resnice, da je Cerkve tem močnejša, čim bolj je preganjana. Saj je že tekom letošnjega leta poleg 218 obstoječih nadškofij in 935 škofij organizirala 1 novo nadškofijo in 9 novih škofij, kar ne pomeni tako malo, kakor imenovanje 10 novih velikih županov, temveč je to ustanovitev in organizacija 10 novih armadnih zborov. Prepričani katoliki bi kljub vsem neugodnostim preganjanje Cerkve celo želeli, če ne bi vihar poleg suhih vej odlomil tudi nekaj zelenih in teh se nam zdi škoda. Eno dobro stran pa ima od svobodomiselnih lož izzvan boj proti katoliški Cerkvi v Jugoslaviji: hrvatske ljudske množice in velik del duhovščine, ki je stal prej v drugih vrstah, so začele misliti katoliško, tudi v javnem življenju. S tem, da to gibanje z vsemi silami podpiramo, damo na lepši odgovor na napade jugoslovanskih in drugih framasonskih lož na sv. Stolicu.

— — —

Rumunsko-fašistovski napad na pisatelja Barbusse. — Na vesti o prihodu slavnega francoskega pisatelja in svetovnega pacifista Henry Barbusse so odgovorili rumunski fašisti, neovirani ali najbrž celo podpirani od rumunskih oblast, s svojo mobilizacijo. Iz raznih krajev so se zastojli vozili v Bukarešto in tu je list »Facla«, fašistovski glasilo, katero izdaja general Coclaja, prinesel pravi oklic in spo-

Ako piješ „BUDDHA“ čaj, vživaš že na zemlji raj!

red napada na francoske goste z zatiranjem, da se pri tej »sveti stvari« ni treba bati prav nobenih posledic. Pisatelja so napadli že, ko je prišel na predavanje v delavski ljudski dom. Prijatelji so pa za enkrat napad preprečili, fašistovska druhal je pa čakala na boljšo priliko. Ko se je pisatelj z znano belgijsko pisateljico in odvetnico Pavlo Lamy, s tajnikom mednarodne učiteljske zveze v Amsterdamu Vernochetom in še z nekaterimi drugimi prijatelji vračal v hotel, so pa fašisti izvršili svoj zavrati napad. Belgijska pisateljica, ki se je udeležila svetovne vojne ter si zaslužila največje belgijske odlikovanje za hrabrost, je bila prva prav nevarno pretepena od fašistov, tanik učiteljske zveze je tudi precej težko ranjen, najmanj poškodb je pa dobil pisatelj sam, katerega so delavci, ki so prihajali na pomoč, po postranski poti spravili v hotel. Fašistovska banda, med katero so bili tudi agenti politične policije »surance«, je še pozno v noč oblegala hotel, nevarno ranila portirja ter demolirala bližnje redakcije opozicijskih listov. — tgr.

Nova francoska vlada. V zadnji številki lista smo poročali o težavnih poskusih, sestaviti novo francosko vlado, ki so se vsi izjalovili. Končno se je dne 28. t. m. posrečilo Briandu sestaviti novo vlado, ki je sledeča: Ministrski predsednik in vnani minister Briand (socialistični republikanec); pravosodni minister Renault (levičarski demokrat); notranji minister Chautemps (radikal); finančni minister Loucheur (levičarski radikal); vojni minister Painlevé (socialistični republikanec); mornariški minister Leygues (levičarski republikanec); prosvetni minister Daladier (radikal); minister za javna dela de Monzie (radikal); trgovinski minister Daniel Vincent (levičarski radikal); minister za kolonije Perrier (radikal); poljedelski minister Durand (radikal); minister za pokojnine Jourdain (levičarski radikal); delovni minister Durafor (radikal). Državni podtajniki so: v ministrskem predsedstvu Laval (ne-strankar), v finančnem ministrstvu Pavel Morel (levičarski radikal), v vojnem ministrstvu Ossola (radikal), zrakoplovstvo Laurent Eynac (levičarski radikal), trgovina in industrija Danielou (levičarski radikal), osvobodeno ozemlje Chauvin (radikal), telesna izobrazba Benaret (socialistični republikanec) in vrhovni komisar za najemnine Le Vasseur (socialistični republikanec). Med člani nove vlade so štirje senatorji, in sicer Rnault, de Monzie, Durand in Perrier ter 17 poslancev.

Vojne priprave Turčije. Turčija se oborožuje z mizlično naglico in to radi tega, da bo rešila mosulsko vprašanje z oboroženo silo, ako bi izpadla za njo odločitev Zveze narodov neugodno. Iz Evrope prihajajo dnevno v Malo Azijo velike množine municije. Turško časopisje izjavlja, da je vilajet Mosul za Turčijo temeljni faktor eksistence za bodočnost in je mogoče rešiti obstoječe poteškoče na ta način, da se vrne to ozemlje Turčiji. Vsaka druga rešitev pomenja vojno.

Dnevne novice.

LIGA ZA VARSTVO PRAVIC ČLOVEKA IN DRŽAVLJANA.

Večkrat se je že oglašila Mednarodna liga za človečanske pravice. Posebno v spominu nam je njen protest povodom zadnjega fašistovskega nasilja nad Slovenci v Trstu. Malo poprej je pa ta liga ostro obsodila rumunsko režimsko nasilje v Besarabiji in posebej še zverinstva rumunske politične policije »surance«.

V protestu proti italijansko-fašistovskemu nasilju stoji med drugim: »Fašistovska vlada v Italiji ni samo nacionalna, ampak še večja mednarodna nevarnost, ker so se vsa fašistovska glasila in tudi sam Mussolini proklamirali za imperialiste in je Mussolini že tolikokrat izjavil, da se zamore fašistovska revolucija končati samo z vojno. Tistega dne, ko Mussolini in njegova banda uvidi, da preti nevarnost, se bo poskusilo s kako mednarodno pustolovščino, da bi se tako primoralo Italijo slediti fašizmu. Vsi fašistovski zločini so žalitev za civilizacijo.«

Mednarodna liga človečanskih pravic smatra za svojo dolžnost, svetovni javnosti in vsem svobodnim ljudem pokazati fašistovski režim v pravi luči, da se v Mussoliniju in njegovih sokrivcih ne bodo gledali predstavniki zakonite vlade, ampak voditelji navadne bande, ki si je z nasiljem prilastila oblast in ki tepta najsvetejše pravice človeka in državljana, ko je odpravila ustavo in izvršila že toliko prestrašnih nasilstev.

Ta mednarodna obsodba fašistovskega divjanja zbuja naravno pri nas v Jugoslaviji velik interes in je že vsled tega potrebno spomniti se tudi na to, da je Jugoslavija ena od onih redkih držav, ki še nimajo podružnice mednarodne lige za človečanske in državlanske pravice. Liga je celo v Albaniji, Grčiji in Armeniji, ko o velikih državah sploh ne govorimo. Podružnice mednarodne lige so posebej močen faktor v živahni pacifistični akciji in imajo tako n. pr. v Nemčiji za geslo: »Nie wieder Krieg!«, v Franciji: »Guerre a la guerre!« itd., ob sodelovanju in vodstvu najodličnejših javnih delavcev vseh držav. Ta liga je mednarodna zveza intelektualnih delavcev, ki pa hoče stopiti tudi v zvezo z organizacijami manualnih delavcev, da bi tako vsi skupaj podpirali Društvo narodov. Liga je po izreku svojega francoskega predstavnika in prvaka Aularda »nova sila miru in demokracije.«

Zagrebske »Slobodne Novine« poročajo, da je bil pred par meseci poslan iz Pariza nekaterim našim javnim delavcem poziv, naj bi poskusili tudi v naši državi osnovati Ligo

za človečansko in državlansko pravico ter jo potem priključiti mednarodni federaciji. Poziv naj bi bili med drugimi dobili srbska učenjaka Slobodan Jovanovič in Jovan Cvijič, dr. Ante Trumbić, publicist dr. Čurčin, bivši minister dr. Ninko Perić, dr. Ivo Politeo (ki izdaja »Slobodne Novine«) in drugi. Do kake akcije pa ni prišlo, najbrž radi tega ne, ker je bil poziv poslan vsakemu posebej in ker se je eden zanašal na drugega, da bo začel s kako akcijo. V čakanju pa ne nastane ničesar. Fašistovska nasilja proti našemu življu v Italiji bi morala že sama dovolj priganjati k nujnemu osnovanju jugoslovanske Lige v varstvo človečanskih in državlanskih pravic. Te pravice pa niso ogrožene samo v Italiji in proti ogroževalcem in nasilnikom, naj bodo kjerkoli, bo nam dobrodošla vsaka pomoč. — tgr.

Izgoni in eskorte. Sedaj, ko je beograjska policija izgnala pesnika Tina Ujeviča, češ, da s svojo revščino kazi slovesnost prestolice, ter ga po odgonu — to je v spremstvu žandarja ali policaja — odpravila v domovinsko občino nekam v Dalmacijo, se je začelo po listih malo več pisati o izgonih in eskortah, ki so pri nas v mnogobrojnih dnevni rabi. Odkar imamo obznane in razne izjemne odredbe, je izganjanje nekaj vsakdanjega, a končno je moral izgonsko pot nastopiti pesnik, da pridejo tudi mnogi doslej popolnoma indiferentni do zavesti in vednosti, kako škandalozno je pri nas izgonstvo. Izgnanca, pa naj si bo ta odpuščen kaznjene, potepuh ali pa revež, ki naj bi padel na breme pristojne občine — spremlja policist ali žandar ter ga vodi do prihodnje politične oblasti. Ta prispeva z novo eskorto zopet do prihodnje politične oblasti in tako gre naprej do cilja. Če koga vodijo iz Zagreba v Beograd, ga vodi zagrebska policijska eskorta do Siska, tu ga prevzame sisaška policija in ga vodi do Sunja, sunška do Vinikovcev itd. Prevzame, odda, pripelje, odvede se že sliši precej komplicirano, a vse bi se šlo, če bi se predačanje in prevzemanje na vseh etapah gladko razvijalo. To se pa le redkokedaj zgodi in v mnogih slučajih vodi izgonstvo iz Zagreba do Beograda n. pr. dolge tedne. Izgnanec dobi dnevno 3.75 din., njegov policijski spremljevalec pa za 12 ur 5 din. Po izgnanec ne dobi na dan niti za kilogram kruha in ko njegov spremljevalec tudi ne more živeti, je jasno, da sta oba človeka izročena hudim mukam. To bi bilo že tedaj, če bi se ta potnina v na večjem redu nakazala. To se pa le redkokedaj zgodi. Tam, kjer izgnanca odpravijo, dajo samo spremljevalcu par dinarjev z naročilom, naj vse drugo zaračuna tam, kjer ga bo predal. Sosedna oblast pa noče ničesar izplačati, ker nima za to nobenega kredita. Policist ali orožnik se lahko napoti lačen in peš nazaj, izgnanca pa zaprejo v občinski zapor in ga pustijo čakati, da pride kredit, ali pa da se kaka druga oblast zaima in zavzame za njegov nadaljni transport. Krediti za izgonske zadeve se prosijo preko srezkega načelstva na veliko županstvo in če tu ni kreditov, se mora pisati ali brzojaviti na notranje ministrstvo. Ker so ministri zadnji čas med seboj prav prepirljivi in radi drug drugemu ponagajajo, se tudi notranje ministrstvo brani izdajati kredite za vse izgonstvo, češ, da se vodijo naokrog tudi ljudje, ki nikakor ne spadajo pod policijski resor, kakor reveži, odpuščeni iz bolnišnic, ki naj bi spadali pod ministrstvo za socialno politiko, vojaški begunci itd. Prej je orožnik z eskortnim listom na vsakem vlaku za sebe in za svojega varovanja dobil prosto vožnjo, po »reviziji« voznih olajšav sedanjega prometnega ministra je pa to prenehalo in razni izgnanci potujejo po Jugoslaviji približno tako, kakor se je nekdanj v Rusiji potovalo v sibirsko pregnanstvo. Zopet dokaz in primer socialnega reakcionarstva ter dejstva, da je pri nas življenje revežev na nižjemkurzu. — tgr.

Bilanca zadnjih poplav. Vodna direkcija v Beogradu je odposlala posebno komisijo ki je preiskala na licu nesreče vzroke poplave in ugotovila tudi visokost povzročene škode. Ta komisija je že končala svoje delo, se vrnila v Beograd in predložila bilanco poplav v Sloveniji, Hrvatski in Bosni. Komisija je ugotovila, da je bila najbolj katastrofalna poplava krog Ljutomera in v Prekmurju krog Murske Sobote. Da ni prihitiel v Prekmurje na od pomoč pionirski bataljon iz Ptuja, bi bila zahtevala povodenj tudi več človeških žrtev. Pri reševanju ljudi se je posebno odlikoval nek poručnik, invalid brez roke, ki se je izpostavil večkrat smrtni nevarnosti, samo da je otel iz valov matere in otroke. — Preteklo je 40 let in krog Ljutomera in v Prekmurju ne pomnijo take poplave, kot je bila zadnja, ki je napravila 9 milijonov dinarjev škode. — Pri Bos. Brodu sploh ne pomnijo, da bi bila voda kedaj tako visoko narasla, kakor tokrat. Največjo višino 840 cm je dosegla voda l. 1895., a letos je bila za 1 cm višja. Bosanski Brod ni trpel vsled povodenj in to radi našipa ne, ki je vzdržal in rešil 10 tisoč hektarjev zemlje pred poplavo. V Bosanski Gradiški je nastala povodenj radi naglo naraslega Vrbasa. Voda je predrila nasip na Junkoviču in Vrbački ter preplavila 16 tisoč hektarjev zemlje. Ta polja že niso bila poplavljena 25 let, 15 vasi je bilo pod vodo in ljudi ter živina so se rešili le z najbolj naglim pobeгом na bližnja brda. Škoda znaša 12 milijonov. Velika poplava je bila na črti Gornji Svilaj in Šamac, kjer ni našipa. Poplavljenih je 8 tisoč hektarjev zemlje, 4 vasi z 10 tisoč prebivalci. Škoda znaša 300 tisoč dinarjev.

Slivnica pri Mariboru. Izobraževalno in bralno društvo priredi v nedeljo, dne 6. decembra t. l., v Društvenem domu ob treh popoldan Miklavžev večer s sledečim sporedom: igra »Tri sestre«, petje možkega zbora in nastop Miklavža. Vse prijatelje poštene zabave prav uljudno vabi —

Velika nesreča v Ljubljani. Dne 27. t. m. se je dogodila v Ljubljani v laboratoriju Salus d. d., na Aleksandrovi cesti težka nesreča. V laboratoriju je padla na tla steklenica etra, ki se je razlil po sobi ter se naposled od ognja peči vnel. Nastala je huda eksplozija, ki je

zahtevala tudi človeške žrtve. V laboratoriju zaposleni kemik Mirko Rozman, dalje skladiščnik Alojzij Paylin in drogerista Ivan Mavec in Milan Menard so dobili težke opekline, vsled katerih je Milan Menard umrl.

Beograjski humor o ministru Radiću. Beograjska »Politika« ilustrira dnevne politične dogodke navadno s prav dobro zadetimi karikaturami. Zadnjič je karikaturist predstavil novega prosvetnega ministra Stjepana Radića, kako Pašću prav navdušeno razlega, da bo ves seljaški svet preobrazil in naobrazil. Pašić pa skeptično maha z glavou: »Le ne prehitro, da se ti ne izneveri.« — Druga karikatura: Minister Stjepan Radić udobno sedi v ministrskem fotelju, na pisarniških vratih mimo njega v dolgi vrsti se pa vidi o imena vseh članov njegove familije, ki so dobili službo. Pred njim pa joče mali vnuček Ivica: »Vsi so nameščeni v tvojem ministrstvu, mama, ata, teta, stric, samo meni še nisi ničesar dali.« Stari oče, ministar Radić: »Ne jokaj, Ivica, za tebe še imam umetniško odeljenje, kjer je vse polno slik.« — tgr.

Zima ovirala promet. Ostra zima, ki je naslopila zadnje dni, je močno ovirala železniški promet. Na vseh progah so imeli vlaki v soboto pri sneženi burji velike zamude.

Smrtna obsodba v Čakovcu. V Čakovcu se je vršila več dni trajajoča, izredno zanimiva razprava radi zločina, ki je svojčas vzbudil po celem Medimurju ogromno ogorčenje. Pred sodiščem so se zagovarjali Jure Dobrošić iz Frkanovca, Ivan Pintarić in Mara Srnec iz Malega Mihojčca. Zločin, radi katerega so obtoženi, je strašen. Ivan Pintarić in Mara Srnec sta nagovorila Jurija Dobrošića, da je ubil iz zasede Marinega moža Jakoba Srneca. Ivan Pintarić je nagovarjal Dobrošića ter mu obljubil 5000 din., če izvrši umor. Od te svote mu je izplačal 1200 din. kot »arok«. Mara Srnec, ki je bila ljubica Pintarića, pa je moralca bodrila k umoru njenega moža z jedjo in obilo pijačo. Dobrošić je izvršil zločin dne 28. maja t. l. Ponoči je pričakal Jakoba Srnca ter ga ustrelil s samokresom. Zločinci so bili kmalu odkriti. Pred sodnijo je Dobrošić skesano priznal zločin, dočim sta Pintarić in njegova ljubica trdovratno tajila. Sodišče je obsodilo Pintarića kot pravega povzročitelja umora na smrt na vešalju, dočim je dobil Dobrošić samo dosmrtno ječo, ker se je izkazalo tekom razprave, da je stal popolnoma pod vplivom Pintarića. Mara Srnec ni bilo mogoče dokazati zveze z zločinom ter je bila takoj po razglasitvi razsodbe izpuščena. Zanimivo je to, da je razsodbo izreklo somborsko višje sodišče, oziroma njegova ekspozitura v Čakovcu, Čakovec spada v sodnem ozirju pod oddaljeni Sombor, dasi ima kar pred nosom varaždinsko okrožno sodišče.

Težka nesreča na Jadranskem morju ob naši obali. Pri Zlarinu v Dalmaciji se je te dni dogodila na morju težka nesreča. Veliki italijanski tovorni parnik »S. Teresina«, ki je vozil les iz Trsta v Catanio, se je v bližini svetilnika »Lucietto« nenadoma pričel potopljati. Mornarji in kapitan so imeli še ravno toliko časa, da so poskakali v rešilne čolne, ko je parnik izginil v globini. Celu noč so potem ponesrečenci blodili po morju, zjutraj pa jih je vzel na krov neki angleški parnik ter jih izkrcal v Šibeniku.

Priporočili jeničar. Subotiška jeničarica je imela na stavljenega nekega jeničarja, ki je te dni pokazal izredno velikodušnost napram svojim varovancem-jeničnikom. Spremljal je v mesto nekega težkega zločinca, ki je delal v mizarški delavnici jeničnišne, da nakupi razne potrebščine za delavnico. Ker obeh ni pozno v noč bilo nazaj, je uprava jeničnišne v skrbih obvestila o tem policijo. Kmalu je ta našla oba v izredno veselem položaju v neki gostilni, kjer sta se objemala ter si napijala. Ko je hotela policija jeničnika aretirati, se je za njega tovariško potegnili njegov čuvaj-jeničar in skupno sta namletila policajce, da so morali pobegniti iz gostilne. Ko so se vrnili v večjem številu, sta jim oba ptička iz strahu pred kaznijo pobegnili.

Smola niških bankirjev. V Nišu se je dogodila neka posebnost: sodišče je zaprlo tri tamošnje bankirje, najbogateše milijonarje celega mesta. Obtoženi so, da so iz lastne koristi povzročili propast Niške industrijske banke, ter tako oškodovali mnogo oseb, ki so imele v tem zavodu naloženo svoj denar.

Zavod za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani razpisuje natečaj za sprejem gojenk v enoletno šolo za dečje zaščitne sestre, ki se prične 3. februarja 1926. Sprejetih bo 10 gojenk na državne, nekaj pa na lastne stroške. Opozarja se na »Uradni list«, v katerem so pogoji objavljeni.

Kupon št. 2, obveznic 2, na vojne škode zastara v korist invalidskega fonda dne 31. januarja 1926 in se mora torej predložiti v izplačilo najdalje do tega dneva. Tudi obveznice, ki so zadele dobitke, se morajo predložiti radi izplačila pred 15. februarjem 1926, ker s tem dnem zapadejo dobitki vsled zastaranja v korist invalidskega fonda. V Sloveniji izplačujejo kupon št. 1 blagajna delegacije ministrstva financ v Ljubljani in vsi davčni uradi do dne 31. januarja 1926, posredujejo pa izplačilo dobitkov iz tehničnih ozirov samo do dne 15. januarja 1926, če je dobiček manjši od 100.000 din. Po teh rokih predložene kupone št. 1 ali obveznice, ki so zadele dobitke, pa morajo davčni uradi in blagajna delegacije ministrstva financ nepogojno odklenjati. Izžrebane obveznice, katerih dobiček znaša 100.000 din. ali več, se izplačujejo samo pri blagajni generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu, če se obveznica predloži osebno iz roke.

Rojaki! Vsled znanih razmer so morale odpasti vse prireditve prilikom žalostne petletnice rapalskega dne. Ni nam bila dana možnost spomniti se ta dan trepih bratov v Primorju z javnimi manifestacijami, ki bi jih moralno podkrepile in jačale njih odpornost. Take moralne podpore naši bratje zelo pogrešajo, nadomestimo jo pa lahko z gmočno podporo, ki je nujnejša in izdatnejša. Zato se obrača Jugoslovenska Matica kot zaščitnica vseh neosvobojenih sinov na vse rojake v svobod-

ni domovini s toplo prošnjo, da jo podpirajo pri njenem plemenitem kulturnem delu in da zlasti gmočno podprejo vse njene akcije, ki stremijo za tem, da se pomnožijo njena sredstva. Čim večji bodo dohodki Matice, tem večja bo tudi njena pomoč bratom tam preko. V to svrhu je Matica razpisala loterijo, koje dobitke tvorita dve motorni in 25 navadnih moških in ženskih koles. Zrebanje te loterije se vrši dne 20. decembra t. l. Rojaki! Segajte po srečah in dokazite, da znaste tudi na ta način manifestirati za neosvojojene brate. Vsak, ki kupi srečko in ki bi mu zrebanju sreča ne bila mila, bo imel vsaj polno zavest, da je na ta način oddolžil svoji narodni časti in ponosu, da je s tem doprinesel svoj delež k gmočni podpori bratom onstran meja. Srečke po 10 D so na prodaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji, v vseh ljubljanskih trafikah, v Matični knjižarni, Tiskovni zadrugi in v pisarni Jugoslovenske Matice, Selenburgova ulica 7-II.

Borza (Avala). Maribor, dne 28. novembra 1925. Zürich zaključni: Beograd 9.17%, Paris 20.125, London 25.1, Newyork 518.75, Milano 20.925, Praga 15.37%, Wien 73.10, Budapest 0.0727, Berlin 123.60, Brüssel 23.50, Madrid 73.50, Amsterdam 208.70, Varšava 74.50, Bukarest 2.375, Sofija 3.775, Atena 6.925. — Zagreb, devize, slobodni tečaj: Cien 7.96%, Trst 228.75, London 273.95, Newyork 56.52%, Paris 220.50, Praga 167.57%, Zürich 1089.50, Ratna št. 205.

Iz Maribora.

Prosvetni večeri, katere prireja vsak teden Prosvetna zveza, so se Mariborčancem izredno priljubili ter dobivajo vedno nove obiskovalce. Posebno dobro je bilo obiskano predavanje pretekli petek, ko je pripovedoval g. prof. dr. Jehart o svojem potovanju po Mezopotamiji. Poleg stalnih obiskovalcev smo opazili ta večer tudi mnogo drugih gostov iz krogov mariborske inteligence. Predavanja so se med drugimi udeležili župan dr. Leskovar s soprogo, g. prelat, univ. profesor dr. Slavič, ki je prišel nalašč radi predavanja iz Ljubljane, prelat dr. Tomažič in mnogo drugih. V skoro 70 slikah je gospod predavatelj slikal sedanje in zgodovinsko lice Mezopotamije; predavanje je bilo podano strokovnjaško in temeljito in poslušalci so nagradili predavatelja z obilnim priznanjem. Kakor slišimo, bo priredil g. profesor še več predavanj o svojem potovanju, ki bodo vzbudila sigurno isto zanimanje, kot prvo.

Kedaj namerava Radič »osrečiti« s svojim posetom Maribor? Radičev »lajbžurnal«, zagrebški »Jutarnji list« od sobote beleži: Kakor se trdi v Ljubljani, pride prosvetni minister Radič dne 12. decembra v Maribor. Dne 13. dec. bo shod v Götzovi dvorani. Za ta shod bo razposlanih 10 tisoč pozivnic.

Mladinski koncert. Kakor so že poročali časopisi, priredi Podmladek društva Rdečega križa za proslavo državnega praznika 1. decembra ob 15. uri v Götzovi dvorani s sodelovanjem mariborskih šol mladinski koncert v prid podpornemu društvu revnih učencev. Zima je potrkala precej ostro na vrata in nešteto revnih otrok čaka na toplo obleko, oz. obutev, ki naj jo prinese Božič. Časi so hudi in število revnih otrok se vedno bolj množi. Zato naj nihče ne zamudi prilike ter pride tega dne h koncertu, ki ga priredi Podmladek v ta dobrodelni namen. Vstopnina znaša 20, 15 in 10 D, stojišča 3 in 2 D. Vstopnice se dobe v predprodaji pri Zlati Brišnik in Jos. Höferju.

Veselo potočilo. Uprava Ljudskega odra v Mariboru sporoča vsem prijateljem, da bo nastopil leosveti Miklavž na odru Zadrugne gospodarske banke dne 5. decembra ob 8. uri zvečer. Nastop bo nad vse veličasten in krasen. Prišel bo namreč v spremstvu angeljev in obdan z vsem sijajem. Tudi peklenščkov ne bo manjkalo. Vsled tega izrednega dogodka je sklenila uprava, da bo dovolen vstop in dvorano le z vabilom, ki jih bo ona razposlala. Razen tega je vstopnina za osebo 5 din. Vabila so na razpolago tudi v pisarni Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6 I, kjer se naj tudi oddajo darila, ki bi jih naj razdeli sv. Miklavž, vsaj do petka, dne 4. decembra. Miklavžev večer bo imel značaj družabnega večera in sicer pri pokritih mizah. Sodeluje tudi društveni salonski orkester. Dvorana bo zakurjena.

Dijaški praznik dne 8. decembra. Kakor smo že poročali, praznuje celokupno katoliško dijaštvo praznik Brezmadežne primerno in nad vse svečano. Pričetek proslave bo že v ponedeljek, dne 7. decembra in se vrši ob 17. uri pridega, pete litane in spoved v cerkvi sv. Alojzija — zaščitnika vsega katoliškega dijaštva. Na praznik, dne 8. decembra je ob pol 6. uri pridiga in sv. maša s skupnim svetim obhajilom istotako v cerkvi sv. Alojzija. Zelo važno točko v programu zavzema zborovanje vsega katoliškega dijaštva, ki bo ob pol 11. uri v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Spored zborovanja: »Večerna pesem« — deklamira M. Mlaker. »8. december« — govori T. Krošl. »Živi Orel v mladi duši« — govori J. Rihter. »Naša zvezda« — poje dijaški zbor. »Religioznost moderne mladine« — govori prof. dr. Sušnik. — Popoldne se vrši ob 17. uri akademija dijaškega Orla v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Na sporedu so točke, ki bodo prvič izvajane in katere so sestavili Orli-dijaki sami. Spored akademije objavimo prihodnjic. — Prosimo nadalje vsa kršč. soc. društva, da opuste vsako nameravano prireditev na ta dan. Dostop k zborovanju imajo tudi vsi prijatelji katoliškega dijaštva.

Smrtna kosa. Včeraj popoldan ob 5. uri je umrl sodni uradnik g. Rajko Faninger; rajni je bil brat uglednega mariborskega veletržca g. Bruno Faningerja in odvetnika dr. R. Faningerja. Naj v miru počiva!

Nesreča v železniški delavnici. Minuli petek se je ponesrečil v delavnici drž. železnice Sever Aleksander, 20 let star ključavničar. Po neprevidnosti je zašel pod premikajočo se vagon. K sreči je padel tako, da je dobil samo na nogah precej hude odrtine.

Pive žitve letošnje zime. Vsled hudega mraza zadnjih dni so ulice in ceste oledenele ter postale polzke, tako da je mnogo pasantov izgubilo ravnotežje ter se nenadoma znašlo na tleh. V soboto sta se na ta način ponesrečili 2 osebi. Na kolodvoru je izpodrsnil 12letni šolar Oskar Likavec ter si izpahnil desno roko; na glavnem mostu pa je padla 41letna žena delavca Polše Marija; pri padcu si je izpahnila desno nogo. Rešilni oddelek je prepeljal oba ponesrečenca v bolnico.

Drugi mariborski koncert kvarteta Zika s popolnoma novim sporedom se vrši v četrtek, dne 3. decembra v gledališču. Ker je kazinsko dvorano težko kuriti, je posebna komisija preizkusila akustike gledališke dvorane in našla mesto, kjer bo kvartet zvenel naravnost sijajno. Priporočila se takoj nakupiti vstopnice, ker je zanimanje za ta prvovrstni koncertni dogodek zelo veliko.

Repertoire Narodnega gledališča v Mariboru. Ponedeljek, dne 30. novembra zaprto. Torek, dne 1. decembra ob 20. uri »Gorenjski slavček«. Slavnostna predstava. Ab. A. Sreda, dne 2. decembra ob 20. uri »Vesela vdova«. Ab. B. Četrtek, dne 3. decembra ob 20. uri. Kvartet »Zika«. Petek, dne 4. decembra zaprto. Sobota, dne 5. decembra ob 20. uri »Vesela vdova«. Ab. C.

Knjige Goriške Matice za leto 1926 so izšle in se dobija tam, kjer jih je kdo naročil. V Mariboru je poverjeništvu: Viktor Kovač, Orožnova ulica 7, kjer se tudi sprejemajo naročila na Goriški čukov koledar.

Državna borza dela v Mariboru. Od 22. do 28. novembra je bilo pri tej borzi dela 40 prostih mest prijavljenih, 123 oseb je iskalo službo, v 28 slučajih je borza posredovala uspešno in 5 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 28. novembra pa je bilo 6534 prostih mest prijavljenih, 9602 oseb sta iskali službo, v 2845 slučajih je borza posredovala uspešno in 654 oseb je odpotovalo.

Neprijavljeni vojni obvezniki. Razglas mariborskega mestnega magistrata: Ob priliki zaprisege vojnih obveznikov dne 4. in 5., kakor tudi naslednje dni meseca novembra 1925, je mestni vojaški urad dognal, da se velika večina vojnih obveznikov, kateri stanujejo v Mariboru, še dosedaj ni osebno prijavila pri mestnem vojaškem uradu, da navede svoje osebne podatke (to je: rojstno leto, kraj rojstva in domovinsko občino, kakor tudi bivališče ter prejšnjo vojaško službo), kar je zakonita dolžnost vsakega vojnega obveznika radi vojaške evidence. Ker se bode gotovo vršila še naknadna zaprisega, pozivlja se torej vse one vojne obveznike, kateri so že prisego položili, kakor tudi one, kateri še niso zaprisegli, pa se dosedaj še niso osebno zglasili pri imenovanem vojaškem uradu, da to storijo do dne 20. decembra 1925. Seboj te prinese domovinski list ali pa kak drugi domovinski dokument (n. pr. delavsko ali pa poselsko knjižico, izdano od domovinske občine). Napram onim vojnim obveznikom, kateri se ne bodo odzvali temu pozivu, se bode zakonitim potom najstrožje postopalo, to je, kateri so že služili vojake, bodo vpoklicani na dvomesečno orožno vajo, a oni pa, kateri še niso služili, bodo kaznovani s 30dnevnim zaporom.

IGRA APOSTOLOV

v enem dejanju. Spisal M. Mell. Ritmično prestavil Silvester Škerl. Režija, inscenacija: Valo Bratina.

To dobro novelo s prologom in epilogom so pri pičlem občinstvu uprizorili prvič v tukajšnjem gledališču 26. novembra.

Je veliko boljših enodejank, ki bi imele lahko večji uspeh kot ga je imela ta zgodbica.

Scenerija je bila povoljna, ker inscenator ni sv. Jožef, ki bi, kakor pripoveduje legenda, z Jezusom deščice ali kulise vlekel, da bi se raztegnile.

Igrali so dobro, ker se tako delo prav dobro igrati ne more. Magdalenčki bi malo drugače zaokrožili ustnice in poravnali prsteke, kadar nam pripoveduje kaj srčkanega, in bi dedku zadržal marsikatero gesto, ki diši po gospodi. Prav dober pa je bil ded v prologu in epilogu. Tudi Johannes in Petrus sta bila posrečena. Gospod Pirnat napreduje in gospod Zeleznik je dobro rešil težko vlogo.

Prevod ni vreden niti piškavega oreha. »Ritmična predstava« je le na neleppljivem lepaku, ali mariborsko povedano, na »Gledališkem listu«, ki stane dva dinarja. Gospod prevajatelj naj bi v roke vzel Breznikovo »Slovensko slovnico« in se rajši prav pridno učil in naučil slovenskega jezika, predno je pričel prevajati.

Dopasti, izgledati, fentati, fajn, lump, predlog za z nedoločnikom itd. itd. je mogoče jugoslovanščina, nikakor pa ne slovenščina. Tako niso pisali niti pred Bleiweisom.

In vendar ima tukajšnje gledališče med drugimi tudi ta namen, da dviga in čisti slovenski jezik in slovensko govorico. Če pa misli mariborsko gledališče kulturo in slovenski jezik tako prodajati kot branjeveke na stojnicah čebulo, potem naj se rajši »teater« zapre.

Pa naj še kdo reče, da naj bodo kritike mile in naj se različne »smire« hvalijo.

Sicer je pa stvar dopadla, je bila čisto fajn za ven videti in je izgledala prav lušno, ker niso nobenega »lumpa« na odru fentali. — ja.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

79

Luiza ga je pogledala z neizmerno žalostjo in zašepetala: »Dovolj!« Jezno je odgovoril: »Da, dovolj, do-

volj, dovolj!« Trenutek je molčal in nato trdo rekel: »Lenuh sem, postopač, sebičnež, vse kar hočeš, nisem pa otrok, ki ga lahko pomiriš s par ljubeznivostmi, potem, ko si mu rekla to, kar si mi rekla. Dovolj!«

»O Franco, užalostila sem te, vem, a bilo mi je tako težko, ker sem te morala užalostiti! Ali ne moreš biti dober z menoj?«

»Oh, dober s teboj! Ti si me hotela raniti in hočeš, da bi bil dober s teboj! Ti si nad vsemi, ti sodiš, ti pre-sojaš, ti si edina, ki veš, kaj Bog hoče in kaj noče! Tega pa ne, vedi! Reci o meni, kar hočeš, toda pusti na miru stvari, ki jih ne razumeš. Loti se raje svojega škornjale!«

Ni hotel videti v svoji ženi drugega kot napuh. Toda tudi njegova jeza je izvirala skoraj vsa iz napuha, iz užaljenega samoljubja, bila je to grda jeza, ki mu je zatemnila razum in srce. Zena in mož sta bila prepričana, da se jima lahko očita vse, samo napuh ne.

Molčala je, sedla zopet na svoje mesto ter skušala začeti z delom. Nervozno je prekladala orodje, ne da bi prav vedela, kaj dela. Franco je odšel v dvorano ter zaloputnil vrata za seboj.

V temni dvorani, ki je bila že od pete ure zapuščena, je bil leden mraz. Toda Franco ga ni občutil. Vrgel se je na zofo, prepustil se je ves svoji boli, svoji jezi ter se v duhu z lahkoto silno boril proti svoji ženi. Ker se je dvignila Luiza, četudi mogoče z nekim premagovanjem, proti njemu in proti Bogu, je prav lahko združil v srcu svojo lastno zadevo z ono nemega, groznega razžaljenega. Začudenje, bridkost, jeza, dobri in slabi razlogi so vzbudili najprej v njegovih možganih viharno vrvenje. Nato pa se je unesel ob misli na Luizino kesanje, prošnje za odpustanje in svoje velikodušne odgovore.

Hipoma je začul, da Marija kriči in joka. Skočil je kvisku, da bi šel pogledat, kaj je, toda ni imel luči. Zato je za trenutek postal, misleč, da bo šla Luiza. A ni čul nikakega premikanja, deklica pa je jokala vedno bolj. Prav tiho se je približal salonu ter pogledal skozi steklena vrata.

Luiza je imela roke sklenjene na mizi ter naslanjala nanje glavo. V svitu sveče so se videli samo njeni lepi, rjavi lasje. Franco je čutil, da ga jeza mineva, odprl je vrata ter jo polglasno poklical, z neko strogo milobo: »Luiza, Marija joka.« Luiza je dvignila smrtnobledi obraz, vzela svečo in brez besed šla ven. Njen mož ji je sledil. Deklica je prestrašena vsled sanj vsa objokana sedela na postelji. Ko je zagledala očeta, mu je stegnila nasproti roke in mlo proslila z jokavim glasom: »Ne proč, očka, ne proč, očka!« Franco jo je stisnil k sebi, jo pokril s poljubi, jo pomiril ter položil nazaj v posteljico. Trdno je držala očetovo roko in jo na noben način ni hotela izpustiti.

Luiza je vzela drugo svečo s priposteljne omarice. Hotela jo je prižgati, a roke so se ji tako zelo tresle, da ni mogla. »Ali ne greš v posteljo?« jo je vprašal Franco. Odgovorila je »ne« in se še bolj tresla ko prej. Franco je mislil, da kaj sumi, da se boji in je bil zato užaljen. »O lahko prideš!« je rekel ježno. Luiza je prižgala luč in bolj mirno rekla, da mora delati čevljarke. Šla je ven in šele na pragu zamrmrala: »Lahko noč!« Franco je suho odgovoril: »Lahko noč!« Prvi trenutek je mislil na to, da bi se slekel, a tekoj je opustil to misel, ker je ostala žena pokonci in delala. Vzel je odejo ter legel oblečen na strani, kjer je stala posteljica, da bi lahko držal za ročico Marijo, ki še ni spala. Nato je ugasnila luč.

Kako sladka, nežna ročica! Franco je čutil svojega otroka, svojo hčerko, nedolžno, ljubljeno. Predstavljal si jo je kot žensko, ki je vsa njegova s srcem, v svojih mislih in čustvih združena z njim. Zdelo se mu je, da mu govori ta stiskajoča ročica, ki naj bi mu bila nadomestilo za bolelost, katero mu je povzročila Luiza: »Očka, midva sva za vedno združena.« O Bog, mraz ga je stresel ob misli, da bi jo lahko vzgajila Luiza v svojih idejah, in pa ne bi mogel ničesar storiti, ker bi bil daleč proč! Prosil je Gospoda, prosil Učenika, ki je tako ljubil otroke, prosil je Marijo, prosil je staro mater Terezijo, prosil je svojo mater, o kateri je vedel, da je bila zelo čista in verna: »Čuvajte, čuvajte mojo Marijo!« Zrtvoval bi sebe, svojo zemsko srečo, zdravje, življenje, samo, da bi bila Marija varna pred zmofo.

»Očka«, je rekla Ombretta. »Pljubček.«

Dvignil se je k postelji, sklonil se in poiskal z ustnicami ljubi obrazek. Nato ji je rekel, naj molči in zaspi. Molčala je minuto, nato pa je poklicala:

»Očka!«

»Kaj je?«

»Veš očka, nimam mezga pod blazino.«

»Ne, ne, draga, a zaspi.«

»Da, očka, že spim.«

Zopet je molčala minuto, nato pa je rekla:

»Ali mama že spi, očka?«

»Ne, dragica.«

»Zakaj ne?«

»Ker ti dela čevljarke.«

»Ali bom tudi jaz nosila v nebesih čevljarke, kakor praded?«

»Tiho bodi in spi.«

»Povej mi povestico, očka.«

Poskusil je, toda ni imel Luizine domišljije in spretnosti, ter je zato kmalu prišel v zadrego. »Oh, očka«, je pomilovalno rekla Marija, »ti pa ne znaš pripovedovati povestic.«

Čutil se je ponižanega. »Poslušaj, poslušaj«, je odgovoril ter začel deklamirati Carrerjevo balado:

»V gozdu se je rodila

deklica revna Gerolimina.«

Ko je povedal štiri kitice, ki jih je znal, je vedno začel zopet od začetka, z vedno bolj skrivnostnim povdarkom, vedno bolj in bolj je zniževal glas do nerazločnega šepetanja, dokler niso Ombretto Pipi ritmi in

zime zazibali in prenesli v kraljestvo sanj. Ko je čul, kako mirno spava, se mu je zdela taka krutost, če jo zapusti, zdelo se mu je, da je izdajalec, in že je omahoval v svojem sklepu. Toda takoj si je opomogel.
(Dalje prihodnjic.)

Neobhodno potrebni

za vsako gospodinjstvo so

Dr. Oetker-jevi izdelki

za kuhanje.

Prašek za pecivo Prašek za puding
Vanilin sladkor Zmes za kolače

Dobijo se povsod in v glavni zalogi
Jož. Reich, Maribor.

Knjiga receptov na željo brezplačno
in poštne prosto.

POSILANO!

Vsem kmetom ter podeželskim lesnim trgovcem!

Kriza v lesni industriji je vedno večja, lesna trgovina peša, ker ni odjemalcev ali pa pridejo le slabi, nezanesljivi kupci, kateri spravijo kmeta in lesnega trgovca ob pridelek, plača pa nič, ker se mu nima kaj vzeti. Davki so čimdalje večji, davčni vijak pritiska na kmete in lesne trgovce čim dalje hujše, kmetje in lesni trgovci pa ne morejo spraviti edinega pridelka, to je les, v denar, posebno pa ne v dobre in zanesljive roke, kar je velik udarec za trgovce pa tudi za kmete-producenete.

Najlažje je prodati danes še les za rudokope, seveda pri tem lesu cena ni bogve kako visoka, vendar se prodaja ves les od kraja ter se pri tem lesu ne prebira, kakor je to običajno pri drugih vrstah lesa. Rudokopni les je sledeči:

Les je lahko borov, smrekov, jelkin ali mecesnov ter mora biti dolg 3, 4, 5, 6 ali 7 m, ne sme pa biti pod 3 m in ne čez 7 m dolg. Debelost se pa začne na tankem koncu 10 cm in do 24 cm. Ne sme pa biti pod 10 cm in ne nad 24 cm debel na tankem koncu. Les mora biti popolnoma zdrav, zračno suh ter od skorje popolnoma olučen.

Po predpisih mora biti ta les zračno suh, vendar je pa lahko tudi polsuh ali surov les, samo da se pri polsuhi odračuni 5 odstotkov, pri popolnoma svežem pa 10 odstotkov kubikature za usušenje. Popolnoma suhega lesa gre na vagon 14 kub. metrov, pol suhega pa 12 do 14 kub. metrov, svežega pa od 10 do 12 kub. met.

Cena rudokopnemu lesu je danes okrog 150 D za kub. meter, franko vagon naloženo ter je ta les še najdražji, ker pri tem lesu je cena še najmanj padla ter se tudi pri tem lesu ne izbira ter se lahko vse od kraja, kar ima predpisano mero, prodaja.

Jaz rabim letno najmanj 5000 kub. metrov takega lesa in to rabim trajno za dobo več let ter Vam je plačilo zajamčeno, in sicer plačam že isti dan, ko dobim duplikat 75 odstotkov, 25 odstotkov pa v 20 dneh po oddaji blaga. Vso plačilo sledi po pošti, kajti točno, hitro in zanesljivo plačilo je pri prodaji lesa največje vrednosti ter je Vam pri tem vsaka izguba ali vsak riziko popolnoma izključen.

Vsled tega pozivam vse kmete, lesne trgovce, ki stanujejo ob progah Prevalje-Maribor, Dravograd-Celje, Maribor ter Pragersko-Ormož, da se združijo v vsaki občini skupaj, eden prevzame nabiranje le-

sa, gre od kmeta do kmeta, les prevzame, premeri ter ga kmetje skupno spravijo na postajo in ga tam naložijo; posebno bi taka vodstva lahko prevzele Kmetijske podružnice, konsumne zadruge, Kmetijske zveze ali kak zanesljiv trgovec v občini. Ta oseba potem vodi z menoj korespondenco, račune, obračune, prejema denar ter potem napravi s kmeti obračune.

Na ta način lahko spravijo kmetje les v zanesljive roke k točnemu plačilu. Kadar kedo rabi denar pa prodaja 1 vagon ali dva. Oškodovani ne bodete nikdar, tudi ne, bodete prišli ob denar, ako si bodete izbrali zanesljive voditelje, kateri bodo skrbeli za vodstvo pri lesu. Vsa druga navodila bodem pa dal vsakemu, kateri se bode oglašil, pač pa se naj za vsak okraj oglašile eden v imenu vseh drugih.

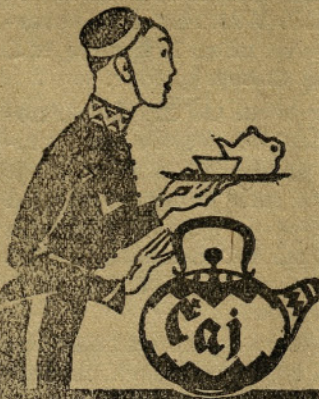
Korošec Dragotin,

lesna trgovina, Gorenje št. 7., Rečica ob Paki.

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Stambiljke vseh vrst izdeljuje Zinauerja naslednik S. Petan v Mariboru, Aleksandrova cesta 43, dvorišče. 581

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

ČAJNA ROČKA zlata

visoko plemenita in najfinejša
zdravilišna mešanica
v najdostopnejši popolnosti,
edina obstoječa čajna mešanica
najfinejših cvetov in nepre-
kosljiva v izdatnosti, v porabi
ne dražja kot srednje vrste.

All sem že obno-
vil naročnino

?

?

Pristno ajdovo kašo pošilja Ferd. Hartinger, Maribor, Aleksandrova cesta 29. 570

Za Miklavža

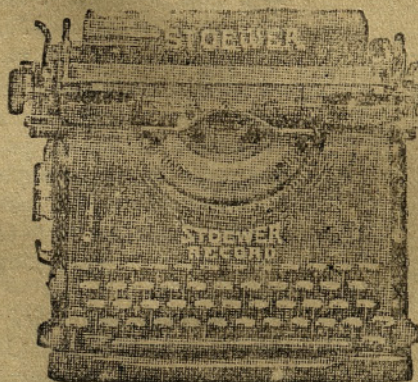
priporoča svojo zalogo v galanteriji, igračkah, gospodarskih in kuhinjskih posodah po zelo nizkih cenah

JOSIP MLINARIČ, MARIBOR, GLAVNI TRG STEV. 17.

Pri nakupu od 100 din. 5% rabata.

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod
ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverjenike
ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju
denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih
podvzetih in zasebnih oseb
ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in
hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. 11, Beograd
ARGUS-ov telefon: 6-25, brzojavni naslov: Argus

Širite „Našo Stražo“!

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni
modernejši pisalni stroj. Večletno
jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj
sedanjosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/1.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografski zviti, barvni trakovi, ogljeni in povoščeni papir vedno v zalogi.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

I. Z. I. D. Z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.

Edino najboljši

šivalni stroji in kolesa so le

Josip Petelinc-a

Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

znamke Grizner, Phönix in Adler

za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Istotam najboljši švicarski pletilni stroji znamke »Dubied.«

Pouk v vezenju in krpanju brezplačen.

Delavnica na razpolago.

Telefon 913

Večletna garancija.

Novo dalmatinsko vino

sladki Muškato, Vis opolo, Viška črnina še točijo v

novopu eieni gostilni

Lekarniška ulica 6 in Rotovski trg 2,

od 10 din. liter naprej. — Prvovrstna domača vina in izborna kuhinja.

Danes in jutri 1. 12. 1925 velika pojedina

domaćih krvavih, jetrnih in pečenih klobas.

Za obilni obisk se priporoča

I. I. Pečnik, gostilna »Rotovž.«

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je naš ljubljani

Rajko Faninger

sodni uradnik,

danes ob 5. uri popoldne po kratkem in mučnem trpljenju bogu udano v Gospodu zaspal.

Zemeljski prah blagega pokojnika bo vrnjen materi zemlji na mestnem pokopališču v Pobrežju v torek, dne 1. decembra 1925, ob treh popoldne, kjer bo dragi pokojnik na mrtvaškem odru.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 2. decembra 1925, ob pol 9. uri, v frančiškanski župni cerkvi.

Maribor, dne 29. novembra 1925.

Elizabeta vdova Faninger, mati.

Bruno Faninger, veletržec, dr. Rihard Faninger, odvetnik,

Ernest Faninger, bančni uradnik, brat.

Josipina Smerdu, soproga železniškega uradnika, sestra.

Marija Faninger, soproga.

Rajko in Jelka, otroka.

Marija, Erna, Heda Faninger, svakinje.

Fran Smerdu, svak.

Brez posebnega obvestila.